

DE
PERTVRBATIONE
MOTVS CHORDARVM
AB
EARVM PONDERE ORIYVDA.

Auctore
L. EYLERO.

§. I.

Ab omnibus Geometris, qui chordarum motus adhuc sunt perscrutati, earum proprium pondus est neglectum, quoniam plerumque prae vi tensionis est valde exiguum, vt motum plane non afficere posse videatur. Interim tamen in crassioribus chordis, ac potissimum si earum loco funes extendantur, facile intelligitur, earum motum a proprio pondere haud mediocriter perturbatum iri; quamobrem istas perturbationes aliquanto accuratius inuestigasse operae pretium videtur. Atque hic imprimis situm chordae spectari conuenit, prouti ad horizontem fuerit

erit inclinatus, unde binos praecipuos casus hic examini subiiciam: alterum quo chordae situs est horizontalis, alterum vero quo est verticalis.

Casus prior.

pro chordis secundum directionem horizontalem
extensis.

§. 2. Sit igitur recta AB horizontalis, et chorda in terminis A et B fixa, cuius longitudo vocetur $AB = a$; tum vero species chordae sit eiusmodi, ut longitudinis $= b$ pondus futurum sit $= B$. Unde si vocemus abscissam $AP = x$, cui ipse arcus AM aequalis censeatur, et applicatam $PM = y$, quasi infinite parvam spectandam, erit elementi $Mm = dx$ pondus $= \frac{Bdx}{b}$, qua vi in directione verticali MP deorsum sollicitatur. Tum vero sit tensio chordae in M versus A $= T$, qua ergo punctum M etiam versus P urgetur vi $= \frac{Tdy}{dx}$. Ex altera autem parte in directionem contrariam urgetur, ab eadem vi suo differentiali aucta, sicque in directione PM sursum pelletur vi $= d. \frac{Tdy}{dx}$, ita ut, subtracto pondere, pro hac directione maneat vis $= d. \frac{Tdy}{dx} - \frac{Bdx}{b}$, quae per massam elementi $Mm = \frac{Bdx}{b}$ diuisa praebet vim acceleratricem secundum directionem PM $= \frac{b}{Bdx} d. \frac{Tdy}{dx} - 1$. Iam quia tensio T a directione horizontali nihil discrepat, ob pondus elementi Mm nullum accipiet augmentum; unde ipsa tensio T erit constans, ipsique vi, qua chorda tenditur, aequalis; ex quo vis acceleratrix fit $\frac{Tbddy}{Bdx^2} - 1$, sumpto scilicet elemento dx constante.

Tab. V.
Fig. 1.

§. 3. Consideretur nunc applicata y tanquam functio binarum variabilium, scilicet abscissae x et temporis $= t$; hincque pro motu puncti M , qui, uti constat, fit in ipsa directione PM , sumpta x pro constante, celeritas eius secundum directionem PM erit $(\frac{dy}{dt})$, hincque acceleratio $= \frac{d^2y}{dt^2}$, quae per $2g$ diuisa (denotante g altitudinem lapsus grauium vno minuto secundo), praebet vim acceleratricem $= \frac{1}{2g} (\frac{d^2y}{dt^2})$; quae ergo vi acceleratrici ante inuentae aequalis est statuenda, vnde resultat ista aequatio:

$$\frac{1}{2g} (\frac{d^2y}{dt^2}) = \frac{Tb}{B} (\frac{d^2y}{dx^2}) - 1,$$

sive posito breuitatis gratia $\frac{2gTb}{B} = cc$, erit

$$\frac{d^2y}{dt^2} = cc (\frac{d^2y}{dx^2}) - 2g.$$

§. 4. Haec aequatio ab illa, quae vulgo pro motu chordarum inuenitur, in eo tantum discrepat, quod hic insuper reperitur terminus $-2g$. Facile autem haec aequatio ad formam priorem reduci poterit, ponendo $y = X + z$, denotante X certam functionem ipsius x , vnde erit

$$\frac{d^2y}{dt^2} = (\frac{d^2z}{dt^2}) \text{ et } \frac{d^2y}{dx^2} = \frac{d^2X}{dx^2} + (\frac{d^2z}{dx^2}),$$

vnde habebimus

$$(\frac{d^2z}{dt^2}) = cc \frac{d^2X}{dx^2} + cc \frac{d^2z}{dx^2} - 2g.$$

Nunc igitur fiat $cc \frac{d^2X}{dx^2} - 2g = 0$, quae aequatio praebet:

$$X = \frac{gxx + \alpha x + \beta}{cc},$$

ita vt iam fit

$$y = \frac{gxx + \alpha x + \beta}{cc} + z,$$

et quantitas z nunc determinari debet ex hac aequatione:

$$\frac{d^2z}{dt^2} = cc (\frac{d^2z}{dx^2}),$$

cuius

cuius integrale completum nouimus esse:

$$z = \Gamma : (ct + x) - \Delta (ct - x),$$

quocirca pro nostro casu habebimus hanc aequationem:

$$y = \frac{gxx + \alpha x + \beta}{cc} + \Gamma : (ct + x) - \Delta : (ct - x),$$

vbi characteres Γ et Δ repraesentant functiones quascunque arbitrarías.

§. 5. Nunc ante omnia efficiendum est, vt pro vtroque chordae termino, hoc est tam pro $x = 0$ quam pro $x = a$, applicata y euanescat; quae conditio primo adimpleatur in formula $\frac{gxx + \alpha x + \beta}{cc}$, vnde esse debet $\beta = 0$ et $\alpha = -ga$, hincque ipsa haec formula erit $-\frac{gx(a-x)}{cc}$. Pro functionibus autem, posito $x = 0$, fieri debet $\Gamma : ct - \Delta : ct = 0$, sicque functio Δ cum functione Γ congruere debet, ita vt hactenus habeamus hunc valorem:

$$y = -\frac{gx(a-x)}{cc} + \Gamma : (ct + x) - \Gamma : (ct - x).$$

At vero hic insuper requiritur, vt facto $x = a$ fiat

$$\Gamma : (ct + a) = \Gamma : (ct - a),$$

sive in genere $\Gamma : (p + 2a) = \Gamma : p$; vnde patet, scalam huius functionis ita esse debere comparatam, vt omnibus abscissis

$$p, p + 2a, p + 4a, p + 6a, \text{ etc.}$$

quin etiam negatiuis:

$$p - 2a, p - 4a, p - 6a,$$

applicatae aequales respondeant.

§. 6. Pro statu igitur initiali, ubi $t = 0$, erat

$$y = -\frac{g x (a - x)}{c c} + \Gamma : x - \Gamma : (-x).$$

Ponamus elapsum esse tempus $t = \frac{2a}{c}$, ut sit $ct = 2a$, at tum erit applicata.

$$y = -\frac{g x (a - x)}{c c} + \Gamma : (2a + x) - \Gamma : (2a - x),$$

quae expressio cum praecedente prorsus convenit, ita ut, elapso tempore $t = \frac{2a}{c}$, chorda in eundem plane situm revertatur; unde apparet, tempus unius vibrationis fore $= \frac{a}{c}$, prorsus uti neglecta gravitate invenimus, ita ut proprium chordae pondus hoc casu motum vibratorium non perturbet.

§. 7. Discrimen autem deprehendemus in statu aequilibrii, qui oritur reiectis functionibus; tum enim erit $y = -\frac{g x (a - x)}{c c}$, cum neglecta gravitate foret $y = 0$. Patet igitur, hoc casu statum aequilibrii non in ipsam rectam horizontalem AB incidere, sed ab ea deorsum declinare.

Tab v. Chorda scilicet capiet figuram curvae catenariae ANB, quam novimus in statu summae tensionis convenire cum parabola hac aequatione: $y = -\frac{g x (a - x)}{c c}$, expressa. Hinc igitur haud difficulter intelligimus, hoc casu chordam circa istum statum aequilibrii ANB, utrinque excursionses absolvere, perinde ac chordae vulgares circa ipsam rectam AB. Quo observato omnia reliqua Phaenomena non discrepabunt, quae circa chordas, neglecta gravitate, descripsimus.

Casus

Casus posterior pro chordis secundum directionem verticalem extensis.

§. 8. Sit igitur recta verticalis $AB = a$, quae simul statum chordae naturalem referat, cuius pondus foret B , si longitudo esset b . Quod si iam ut ante abscissae $AP = x$ respondeat applicata $PM = y$, elementi $Mm = dx$, pondusculum erit $\frac{Bdx}{b}$. Hinc si tensio in M ponatur $= T$, et in $m = T + dT$, punctum M in directione PM ut ante sollicitabitur vi $= d \cdot \frac{Tdy}{dx}$, quae per massulam $\frac{Bdx}{b}$ divisa dat vim acceleratricem $= \frac{b}{Bdx} d \cdot \frac{Tdy}{dx}$. Iam quia elementum Mm ob gravitatem deorsum urgetur secundum MQ , vi $= \frac{Bdx}{b}$, ab ea tensio T tantum accipere debet incrementum, ut fit $dT = \frac{Bdx}{b}$; quo valore substituto erit

$$d \cdot \frac{Tdy}{dx} = \frac{Tddy}{dx} + \frac{Bdx}{b} \cdot \frac{dy}{dx},$$

ita ut nunc vis acceleratrix sit

$$\frac{bT}{B} \cdot \frac{ddy}{dx^2} + \frac{dy}{dx}.$$

At quia $dT = \frac{Bdx}{b}$, erit $T = \frac{Bx}{b} + C$, vnde in ipso puncto A prodit tensio $= C$; quare, si chordam a pondere appenso C tendi ponamus, erit vis acceleratrix

$$\left(\frac{Cb}{B} + x\right) \frac{ddy}{dx^2} + \frac{dy}{dx}.$$

§. 9. Spectemus nunc applicatam y ut functionem duarum variabilium x et temporis t , et quia puncti M celeritas in directione PM est $\left(\frac{dy}{dt}\right)$, erit vis acceleratrix $= \frac{x}{2g} \left(\frac{ddy}{dt^2}\right)$, quae vi acceleratrici modo inuentae aequalis posita

posita praebet aequationem pro motu huius chordae

$$\frac{1}{2g} \left(\frac{d^2 y}{dt^2} \right) = \left(\frac{cb}{B} + x \right) \left(\frac{d^2 y}{dx^2} \right) + \left(\frac{dy}{dx} \right),$$

ad quam commodius referendam faciamus $\frac{cb}{B} = c$, ita ut c exhibeat longitudinem chordae, cuius pondus aequale foret ponderi appenso C ; hocque modo habebitur:

$$\frac{1}{2g} \left(\frac{d^2 y}{dt^2} \right) = (c + x) \left(\frac{d^2 y}{dx^2} \right) + \left(\frac{dy}{dx} \right).$$

Haec autem aequatio longe aliter est comparata quam casu praecedente, quoniam eius integrale nullo adhuc modo erui potuit, quam ob causam etiam non licet solutionem generalem exhibere, quemadmodum casu praecedente successit. Sicque ad solutiones particulares confugere sumus coacti, quandoquidem iam constat, ex pluribus aequationibus particularibus solutionem quasi generalem concinari posse.

§. 10. Hunc in finem quaeramus casus, quibus oscillationes nostrae chordae motui penduli simplicis fiant conformes. Denotet igitur f longitudinem talis penduli simplicis, fierique debeat $\frac{1}{2g} \left(\frac{d^2 y}{dt^2} \right) = -\frac{y}{f}$, cuius integrale completum nouimus esse

$$y = F \sin. \left(\alpha + t \sqrt{\frac{2g}{f}} \right),$$

vbi, quia hic variabilis x pro constante est habita, litera F functionem quamcunque ipsius x designare debet.

§. 11. Cum igitur posuerimus

$$\frac{1}{2g} \left(\frac{d^2 y}{dt^2} \right) = -\frac{y}{f}, \text{ erit etiam}$$

$$(c + x) \left(\frac{d^2 y}{dx^2} \right) + \left(\frac{dy}{dx} \right) = -\frac{y}{f}$$

quae aequatio, quo facilius tractari possit, faciamus $x = fu$,
vt

beamus

$$\left(\frac{c}{f} + u\right) \left(\frac{d^2 y}{du^2}\right) + \left(\frac{dy}{du}\right) + y = 0,$$

vbi porro faciamus $\frac{c}{f} = n$, vt fiat

$$(n + u) \left(\frac{d^2 y}{du^2}\right) + \left(\frac{dy}{du}\right) + y = 0.$$

et si porro statuamus $n + u = s$, aequatio nostra contrahetur in hanc formam:

$$\frac{s \, d^2 y}{ds^2} + \frac{dy}{ds} + y = 0, \text{ siue}$$

$$d. \frac{s \, d y}{ds^2} + y = 0,$$

vnde f aequabitur certae cuiuspiam functioni ipsius s , existente $s = \frac{c + x}{f}$.

§. 12. Verum etiam ista aequatio ita est comparata, vt nullo modo adhuc integrari potuerit, vnde eius integrale per seriem inuestigare sumus coacti; quem in finem ponamus esse:

$$y = A + B s + C s s + D s^3 + E s^4 + \text{etc.}$$

eritque

$$\frac{s \, d y}{ds} = B s + 2 C s s + 3 D s^3 + 4 E s^4 + 5 F s^5 + \text{etc.}$$

hincque

$$d. \frac{s \, d y}{ds^2} = B + 4 C s + 9 D s s + 16 E s^3 + 25 F s^4 + \text{etc.}$$

quae series ipsi $-y$ aequalis reddita praebet has determinationes:

$$B = -A; C = \frac{A}{1.4}; D = -\frac{A}{1.4.9}; E = \frac{A}{1.4.9.16}; \text{etc.}$$

ita vt iam habeamus:

$$y = A \left(1 - \frac{s}{5} + \frac{s^2}{1.4} - \frac{s^3}{1.4.9} + \frac{s^4}{1.4.9.16} - \frac{s^5}{1.4.9.16.25} + \text{etc.}\right)$$

§. 13. Verum iste valor literae y , quia tantum unicam constantem arbitrariam A inuoluit, tantum pro integrali particulari haberi potest; interim tamen facile est ex hoc ipso valore particulari integrale completum elicere, id quod sequenti modo praestabitur. Ponamus esse

$$v = 1 - \frac{s}{1} + \frac{s^2}{1 \cdot 4} - \frac{s^3}{1 \cdot 4 \cdot 9} + \frac{s^4}{1 \cdot 4 \cdot 9 \cdot 16} - \frac{s^5}{1 \cdot \dots \cdot 25} + \text{etc.}$$

ita ut sit

$$d \cdot \frac{sdv}{ds} + v = 0, \text{ siue } \frac{sd^2v}{ds^2} + \frac{dv}{ds} + v = 0,$$

et pro integrali completo inueniendo statuamus $y = vz$, eritque:

$$dy = v dz + z dv \text{ et } dd^2y = v dd^2z + dv dz + z ddv,$$

qui valores in nostra aequatione euoluta

$$\frac{sd^2dy}{ds^2} + \frac{dy}{ds} + y = 0$$

substituti producent hanc aequationem:

$$\frac{vs ddz + zsdvdz + szddv}{ds^2} + \frac{vdz + zdv}{ds} + vz = 0,$$

a qua si prior aequatio

$$\frac{sd^2v}{ds^2} + \frac{dv}{ds} + v = 0$$

per z multiplicata subtrahatur, relinquetur istas:

$$\frac{sv ddz + zsdvdz}{ds^2} + \frac{vdz}{ds} = 0,$$

ex qua statim elicimus

$$\frac{ddz}{dz} = - \frac{zdv}{v} - \frac{ds}{s},$$

cuius integrale est

$$l \frac{dz}{ds} = - z/v - l s + l D, \text{ siue}$$

$$\frac{dz}{ds} = \frac{D}{sv}, \text{ ita ut sit } z = D \int \frac{ds}{sv} + E.$$

§. 14. Quare cum posuerimus $y = v z$, consecuti sumus integrale completum

$$y = Dv \int \frac{ds}{sv} + E v,$$

quod duas inuoluit constantes arbitrarias D et E, quarum altera ita debet determinari, ut posito $x = 0$, siue $s = \frac{c}{f}$, fiat $y = 0$; quo facto insuper efficiendum est, ut posito $x = a$ fiat itidem $y = 0$; at vero posito $s = \frac{c}{f}$ fit

$$v = 1 - \frac{c}{f} + \frac{c^2}{1.4ff} - \frac{c^3}{1.4.9.f^3} + \frac{c^4}{1.4.9.16.f^4} - \text{etc.}$$

Verum quemnam valorem formula integralis $\int \frac{ds}{sv}$ hoc casu $s = \frac{c}{f}$ fit adeptura, nullo modo patet; quocirca denuo ad series infinitas erit confugiendum, ubi totum negotium huc redit, ut integrale completum nostrae aequationis per series infinitas euoluamus, ita ut nulla amplius formula integralis occurrat. Verum in hoc ipso noua difficultas deprehenditur, quoniam praeter seriem iam iauentam nullae aliae aequationi satisfacere posse videtur.

§. 15. Quod si hanc circumstantiam attentius perpendamus, reperiemus nostram aequationem ad illud genus pertinere, de quo in *Calculo Integrali* ostendi, integrale completum aliter per series exprimi non posse, nisi ponatur $y = p + q l s$, ita ut binae series pro p et q sint inuestigandae, quarum posterior per $l s$ sit affecta. Hoc posito erit

$$dy = dp + \frac{q ds}{s} + dq l s \text{ et}$$

$$dd y = ddp + \frac{dq ds}{s} - \frac{b ds^2}{s^2} + ddq l s.$$

Hic scilicet duplicis generis termini occurrunt, quorum alteri a logarithmo sunt liberi, alteri vero per $l s$ affecti,

quos seorsim in aequatione nostra

$$\frac{s \frac{d}{ds} \frac{dy}{ds}}{ds^2} + \frac{dy}{ds} + y = 0$$

substituamus, vnde duae resultabunt aequationes sequentes:

$$\frac{s \frac{d}{ds} \frac{dp}{ds}}{ds^2} + \frac{dp}{ds} + p = 0,$$

$$\frac{s \frac{d}{ds} \frac{dq}{ds}}{ds^2} + \frac{dq}{ds} + q = 0.$$

§. 16. Quia posterior aequatio ab ea non discrepat, cuius integrale particulare iam supra per seriem euolvimus, erit etiam hic

$$q = A \left(1 - \frac{s}{1} + \frac{s^2}{1 \cdot 2} - \frac{s^3}{1 \cdot 2 \cdot 3} + \frac{s^4}{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4} - \text{etc.} \right)$$

quare pro p statuamus hanc seriem:

$$p = \alpha + \beta s + \gamma s^2 + \delta s^3 + \epsilon s^4 + \zeta s^5 + \text{etc.}$$

eritque

$$\frac{dp}{ds} = \beta + 2\gamma s + 3\delta s^2 + 4\epsilon s^3 + 5\zeta s^4 + \text{etc. et}$$

$$\frac{d^2p}{ds^2} = 2\gamma + 2 \cdot 3\delta s + 3 \cdot 4\epsilon s^2 + 4 \cdot 5\zeta s^3 + 5 \cdot 6\eta s^4 + \text{etc.}$$

praeterea vero erit

$$\frac{dq}{ds} = -\frac{A}{1} + \frac{2As}{1 \cdot 2} - \frac{3As^2}{1 \cdot 2 \cdot 3} + \frac{4As^3}{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4} - \text{etc.}$$

Hos igitur valores ordine substituamus, vt sequitur:

$$\frac{s \frac{d}{ds} \frac{dp}{ds}}{ds^2} = 2\gamma s + 2 \cdot 3\delta s^2 + 2 \cdot 4\epsilon s^3 + 4 \cdot 5\zeta s^4 + 5 \cdot 6\eta s^5 \text{ etc.}$$

$$+ \frac{dp}{ds} = \beta + 2\gamma s + 3\delta s^2 + 4\epsilon s^3 + 5\zeta s^4 + 6\eta s^5 \text{ etc.}$$

$$+ p = \alpha + \beta s + \gamma s^2 + \delta s^3 + \epsilon s^4 + \zeta s^5 \text{ etc.}$$

$$+ \frac{s \frac{d}{ds} \frac{dq}{ds}}{ds^2} = -\frac{2A}{1} + \frac{4As}{1 \cdot 2} - \frac{6As^2}{1 \cdot 2 \cdot 3} + \frac{8As^3}{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4} - \frac{10As^4}{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot 5} + \frac{12As^5}{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot 5 \cdot 6} \text{ etc.}$$

§. 17. Quia igitur omnes hae series iunctim sumtae nihilo debent esse aequales, inde sequentes adipiscimur determinationes:

$$\beta = \frac{2A}{1} - \alpha$$

$$\gamma = -\frac{4A}{1 \cdot 2} - \frac{\beta}{2}$$

$$\delta =$$

Vnde colligimus nostrum integrale completum:

$$y = (\alpha + A/s) \left(1 - \frac{s}{1} + \frac{s^2}{1 \cdot 4} - \frac{s^3}{1 \cdot 4 \cdot 9} + \frac{s^4}{1 \cdot 4 \cdot 9 \cdot 16} - \frac{s^5}{1 \cdot 4 \cdot 9 \cdot 16 \cdot 25} + \text{etc.} \right) \\ + A (\mathfrak{B}s + \mathfrak{C}s^2 + \mathfrak{D}s^3 + \mathfrak{E}s^4 + \mathfrak{F}s^5 + \text{etc.})$$

vbi A et α sunt binæ constantes arbitrariæ.

§. 19. Primum igitur istæ constantes ita debent definiri, vt posito $x = 0$, siue $s = \frac{c}{f}$, fiat $y = 0$, sicque habebitur:

$$0 = (\alpha + A \frac{c}{f}) \left(1 - \frac{c}{f} + \frac{c^2}{1 \cdot 4 \cdot f^2} - \frac{c^3}{1 \cdot 4 \cdot 9 \cdot f^3} + \frac{c^4}{1 \cdot 4 \cdot 9 \cdot 16 \cdot f^4} - \text{etc.} \right) \\ + A \left(\frac{\mathfrak{B}c}{f} + \frac{\mathfrak{C}c^2}{f^2} + \frac{\mathfrak{D}c^3}{f^3} + \frac{\mathfrak{E}c^4}{f^4} + \frac{\mathfrak{F}c^5}{f^5} + \text{etc.} \right)$$

vnde litera α per A definiri potest. Deinde vero poni debet $x = a$, siue $s = \frac{c+a}{f}$, ac valor pro y resultans de nouo debet euanescere; tum vero omnes termini per A diuisi præbebunt æquationem, ex qua longitudinem penduli simplicis f inuestigari oportet, cuius nullum est dubium quin infiniti dentur valores reales, quorum quilibet oscillatorium motum regularem exhibebit. Tum vero iam satis superque est ostensum, quemadmodum ex pluribus motibus simplicibus infiniti alii motus compositi assignari queant; quamobrem, quia hinc nihil amplius definire licet, huic argumento fusius non immoramur.